

Verslag van de vijfde Internationale Conferentie over inventarisatie-technieken, Szymbark (Polen), 15–21 oktober 1976

R. M. Teixeira

SOVON-mededeling no. 10.

Van 15 tot 21 oktober 1976 werd in Szymbark bij Gorlice (Zuid-oost-Polen) de 5e Conferentie van het International Bird Census Committee (IBCC) gehouden. Eén van de dagen was geheel gewijd aan ornithologische atlasprojecten van het European Ornithological Atlas Committee (EOAC). Doel van de conferentie was om ornithologen, die zich met inventarisatie of atlaswerk bezig-

houden, de mogelijkheid te geven elkaar te ontmoeten, hun resultaten te tonen en te discussiëren over het coördineren en standaardiseren van dergelijke projecten. Onderwerpen ter discussie waren:

1. Kwantitatieve inventarisaties van landvogelpopulaties, zowel in grote als in kleine gebieden, met speciale aandacht voor lange termijn programma's.
2. Atlasprojecten (kwalitatieve inventarisaties van broedvogels).
3. Methodologische studies van kwantitatief ornithologisch veldonderzoek.

Op de conferentie waren afgevaardigden uit 18 landen aanwezig: België, Bulgarije, Canada, DDR, Denemarken, Finland, Groot-Brittannië, Ierland, Italië, Nederland, Polen, Spanje, Sovjet-Unie, Tsjecho-Slowakije, VS, Zweden en Zwitserland. Helaas hadden enkele belangrijke Westeuropese landen als West-Duitsland en Noorwegen verstek laten gaan. De afgevaardigden gaven een overzicht van hetgeen er in hun land aan inventarisaties van de avifauna werd gedaan.

Groot-Brittannië, Frankrijk en Denemarken hebben hun broedvogelatlassen reeds gepubliceerd. Het veldwerk voor de Zwitserse broedvogelatlas is beëindigd. In de volgende landen is de inventarisatie nog niet afgesloten:

land	grid (km)	aantal blokken	start	einde
België	8 x 10	± 400	1973	1977
Italië	10 x 10	3200	1975	1979
Finland	10 x 10	3700	1974	1978
Nederland	5 x 5	1670	1973	1977
Polen	10 x 10	3200	1976	1980
Tsjecho-Slowakije	10 x 10	1378	1973	1978
Spanje	± 20 x 27	1130	1975	?
Zweden	5 x 5	19000	1974	1983

Een groot land als Zweden heeft toch voor kleine blokken gekozen, niet omdat men denkt al deze 19.000 blokken te kunnen onderzoeken, maar omdat men dan over meer gedetailleerde informatie beschikt voor de gebieden die wel zijn geïnventariseerd. Zonodig kan men voor het vervaardigen van de atlas een aantal blokken samenvoegen tot grotere eenheden. Ook in de VS werkt men volgens dit principe, waarbij soms ook de 5 x 5 km² blokken worden opgedeeld in 4 blokken van 2,5 x 2,5 km² (quarterblocks). Op die schaal is het vaak wel mogelijk lokale verschuivingen in de avifauna ten gevolge van menselijk ingrijpen vast te leggen. In ieder quarterblock worden alle broedvogelsoorten opgespoord, maar men hoeft van ieder soort het broeden slechts in één van de 4 quarterblocks te bewijzen.

Voor de Zuideuropese landen Spanje en Italië komen veel medewerkers tekort. Hulp moet komen van buitenlanders, die in die landen 'vogel'-vakanties houden. Dat iets dergelijks kan slagen bleek in Europees-Turkije, dat redelijk werd onderzocht door Britse ornithologen die, op weg naar de Bosporus, enig inventarisatiewerk deden.

Enkele landen hebben in hun atlasproject een kwantitatief karakter ingebouwd. In België gebruikt men de volgende codes voor het geschatte aantal broedparen: 1: 1-5, 2: 6-25, 3: 26-125, 4: 126-625, 5: 626-3125 en 6: meer dan 3125 paar in een blok van 80 km².

In Polen gebruikt men voor het geschatte aantal broedparen categorieën van de zelfde orde van grootte als in Nederland te weten: 1: 1-10, 2: 11-100, 3: 101-1000 paar enz., maar dan in een 100 km² blok. We kunnen dan ook constateren dat de in Nederland gebruikte onderverdeling te grof is voor onze 25 km² blokken. De meest gebruikte code bij ons is 2 voor zeldzamere en 3 (2-10 paar) of 4 (11-100 paar) voor meer algemene soorten. Code 5 (1001-10.000) paar wordt maar zelden gebruikt. Het zou dan ook zijn aan te bevelen in toekomstige projecten de huidige schaal te verfijnen op de volgende manier: Code 1: 1 paar, 2a: 2-5 paar, 2b: 6-10 paar, 3a: 11-50 paar, 3b: 51-100 paar, 4a: 101-500 paar enz. De verfijningen vallen nu steeds binnen een reeds in gebruik zijnde schaal, zodat nieuwe gegevens met de oude te vergelijken zijn.

Uit het kwantitatieve deel van het atlasproject zijn een aantal opmerkelijke dingen naar voren gekomen. Zo blijken bijvoorbeeld Zwarte Ooievaar en Raaf op tal van plaatsen flink in aantal te zijn toegenomen. Door beschermende maatregelen is ook Oehoe veel minder zeldzaam geworden. In Tsjecho-Slowakije is deze soort weer zo algemeen, dat men erover denkt beheersmaatregelen te treffen. Daarentegen bleek dat diverse soorten jachtvogels in aantal afnamen. Dit is het meest opmerkelijk voor Auerhoen en Korhoen.

Plannen op Europees niveau

Op de conferentie van het EOAC werd besloten dat alle landen in 1985 opnieuw zullen starten met het veldwerk voor een Europese broedvogelatlas. De te gebruiken blokken van 50 x 50 km² (UTM grid) zijn dezelfde als die van de Atlas van de Ongewervelde Dieren en de Europese Flora. Het veldwerk voor het project zou 4 jaar gaan duren. Het staat deelnemende landen vrij het onderzoek in kleinere eenheden te laten plaatsvinden.

Landen met weinig eigen ornithologen zullen gedeeltelijk door buitenlanders moeten worden onderzocht. Het EOAC zal proberen een Europese organisator aan te stellen, die dan door de EEG betaald zou moeten worden.

- R. M. Teixeira, Algemeen Coördinator Atlasproject, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Kemperbergerweg 67, Arnhem, tel. 085 - 45 29 91 - 1 49.